

Homília arcibiskupa Cyrila Vasiľa k 110. výročiu černovskej tragédie

28. 10. 2017

Na spomienkovej slávnosti v Černovej pri príležitosti 110. výročia černovskej tragédie sa veriacim v sobotu 28. októbra v homílii prihovoril sekretár Kongregácie pre východné cirkvi arcibiskup Cyril Vasiľ. (Text prevzatý z webstránky TK KBS.)

Černovská tragédia je súčasťou kolektívnej pamäte a dejín Slovenska. Na tomto vyhlásení by sa zhodli, zhodujú a zhodnú pravdepodobne všetci. Za 110 rokov, ktoré uplynulo od onoho osudného nedeľného rána 27. októbra 1907, sa však interpretácie a hodnotenia jej dôvodov, priebehu, dozvukov a významu striedali, menili, protirečili a dopĺňali. Nestranný pozorovateľ dnes môže registrovať celú škálu prístupov, prelínajúcich sa: cez hrôzu a bezprostredný šok a bolesť zo zničených ľudských životov, cez slzy vdov, matiek, otcov, sirôt, ale aj cez úradného šimľa súdnej mašinerie, ktorá zhodila vinu na dedinčanov a tak uväznením 40 rodákov a príbuzných obetí pridala k černovskej tragédii, justičnú frašku, cez interpretáciu masakry ako výsledku diskriminačnej uhorskej národnostnej politiky, interpretáciu, ktorá sa vďaka mediálnej publicite stala známou aj v zahraničí, cez jej povýšenie na symbol boja slovenského národa za samostatnosť, ale i cez ostýchavé zahmlievanie tejto skutočnosti v časoch keď sa idea slovenskej samostatnosti a štátnosti považovala za tabu s nebezpečnou klérofašistickou nálepkou, cez jej vymazávanie z učebníc v časoch socializmu, v časoch keď bolo nebezpečné pripomínať si, že slovenský proletariát medzi ktorý chudobní Černovčania

bezpochyby patrili, mal taký vzťah ku svojmu kňazovi a rodákovi Andrejovi Hlinkovi a k svojmu kostolu, že zaň riskoval život a prelieval krv, cez tzv. demytizáciu, ktorá zdôrazňuje, že žandárske strieľanie do davu nie je smutnou miestnou výsadou, a že podobné ba aj krvavejšie udalosti neboli až takou raritou a odohrali sa aj inde, pred i po Černovej, ale i cez snahy o marginalizáciu masakry poukazujúc na jej neporovnateľnosť s miliónovými obeťami svetových vojen, totalitných režimov i ďalších konfliktov, cez prípadné pokusy o privatizáciu Černovej na bezprostredné politické účely, nech by už prichádzali z ktorejkoľvek strany a farby – bielo, modro, červeno, zeleno, hnede, dúhovo, strakatého politického spektra, cez príležitostné konšpiračné teórie a pokusy o rozduchovanie etnickej, či politickej neznášanlivosti... a takto by sme mohli pokračovať i cez možné ďalšie interpretácie.

Dnes je možné skúmať Černovskú drámu v čo najobjektívnejšom svetle, ako historickú udalosť - a to je práca historikov. Pre jej bezprostredných účastníkov už dávno pominuli časy akýchkoľvek svetských súdov. Dnes už každý z nich spoznal a nevyhnutne aj prijal pravdu o tom čo sa vtedy stalo – a to vo svetle Božej pravdy a neomylnnej spravodlivosti, vo chvíli keď zastal pred najspravodlivejším Božím súdom.

Dnes, tu, v tomto tak draho vykúpenom černovskom chráme, sa schádzame na modlitbu, sprítomňujeme Kristovu obeť, skladáme pod Kristov kríž životy zabitých i životy vykonávateľov i vinníkov zabíjania, nech už by bol akýkoľvek stupeň ich zodpovednosti. Dnes sa tu modlíme za večnú spásu všetkých nesmrteľných duší. Každý človek, každá ľudská bytosť je totiž cenná v Božom pláne spásy.

Kristova krv preliata na kríži, sprítomnená tu v Eucharistii, obmýva celé ľudstvo, na Kristovej obete je účastný verný apoštol stojaci pri Ježišovej Sedembolestnej Matke, ale aj lotor zomierajúci za svoje zločiny a pritom predbiehajúci nás do raja, stotník veliaci Kristovej poprave, ba aj tí, ktorí Krista zradili, odsúdili, pribili na kríž, ktorí sa mu v hodine jeho smrti, uprostred jeho múk vysmievajú a rúhajú. Aj za nich sa Kristus - vtedy i dnes - modlí: „Otče, odpusť im, lebo nevedia čo robia!“ (Lk 23, 34).

Naša dnešná liturgická i spoločenská spomienka na Černovskú tragédiu, popri všetkých možných a už spomenutých interpretáciách sa nesie v prvom rade v duchu vzdania úcty zabitým, v modlitbe za zosnulých. Je akoby symbolické, že táto spomienka sa uskutočňuje len niekoľko dní predtým ako si na celom Slovensku budeme pripomínať pamiatku našich zosnulých, keď budeme navštevovať cintoríny, zažívať sviece na ich hrobách. Ak sme veriaci, budeme tak konať vo viere v Kristove slová: "Ja som vzkriesenie a život. Kto verí vo mňa, bude žiť, aj keď umrie. A nik, kto žije a verí vo mňa, neumrie naveky." (Jn 11, 25-26).

Ale aj tí, ktorí nezdierajú kresťanskú vieru vo večný život a vo vzkriesenie, ktorí nedokážu naozaj s vierou, prekonávajúcou zármutok z odlúčenia, povedať o svojom milovanom zosnulom, "viem, že vstane v posledný deň pri vzkriesení" (Jn 11,24), aj tí sa počas najbližších dní chvíľku sústredia v pietnej spomienke, s pokorou si pripomenú pominuteľnosť ľudského života a vedomie toho, že pred majestátnosťou smrti sme si všetci rovní.

Dôstojnosť človeka vyžaduje aby bola s úctou vnímaná aj jeho smrť, nech by bola akákoľvek, a rovnako aby bola rešpektovaná aj možnosť dôstojného pochovania tela, keďže toto – okrem iného - umožňuje potom zastať v tichej spomienke, či modlitbe nad jeho hrobom.

Úcta k mŕtvemu telu, nech by to bolo aj telo nepriateľa, je znakom ľudskosti kým na druhej strane, zneuctovanie mŕtvol, bolo vždy znakom barbarstva. Žiaľ, ani toto všeľudské, hoc

akokoľvek sekulárne a teda nie náboženské konštatovanie, sa nejaví ako dostatočne silné a záväzné na to, aby sme podľa neho aj konali vo všetkých situáciách.

Ale aj tu je možná cesta nápravy. Nie náhodou aj starý grécky epos Ílias, končí príbehom o súboji medzi Achillom a Hektorom, a o tom, ako víťazný Achilles sa kruto a divoko vyvršil na mŕtvom tele protivníka, ale ako nakoniec, na prosbu Hektorovho otca Priama, odovzdal telo príbuzným na dôstojné pochovanie.

Od čias rímskeho práva existujú pravidlá, písané i nepísané o narábaní s mŕtvym telom, nech by to už bolo telo zločinca, neznámeho, alebo blízkej osoby. Prznenie mŕtvol a odmietnutie pochovania bolo v starom Ríme vyhradené len pre osobitné zločiny, ale aj v takých prípadoch pietas vyžadovala, ba chválila zhovievavosť zákonodarcu a vládcu, ktorý odovzdal telo príbuzným na dôstojný pohreb. Ani Pilát neodmietol vydať Jozefovi Arimatejskému na pochovanie mŕtve Ježišovo telo.

A pritom dodnes vidíme, ako sa pri revolúciách k fyzickej likvidácii kedysi milovaného a obávaného vodcu pridáva aj zhanobenie jeho mŕtvol, či snaha zničiť a zatajiť mŕtve telo. Príkladov je veľa. Pred takmer sto rokmi, bolševickí revolucionári nezabili len ruského cára ale aj celú jeho rodinu a služobníctvo, ale ani to im nestačilo, snažili sa aj spáliť, zničiť a zatajiť mŕtvol, aby ich nikto nemohol nájsť a pochovať. Na konci II. svetovej vojny talianski partizáni zavraždili Mussoliniho a jeho spoločníkov a ich mŕtvol najprv predhodili rozzúrenému davu, aby sa na nich vyvršil a potom ich dolu hlavou zavesili na benzínovú pumpu v centre Milána. Až na naliehanie milánskeho arcibiskupa blahoslaveného Idelfonsa Schustera bol urobený koniec tomuto tragickému divadlu.

Vešanie Saddáma Husajna sme si mohli pozrieť v priamom prenose a zohavené, zmasakrované telo Gheddáfího, vystavené v mraziarenskom boxe, sa objavilo na všetkých kanáloch medzinárodných televízií a bolo akousi čerešničkou na torte arabskej jari upečenej s pomocou stíhačiek našich západných spojencov. Isteže, povieme si, že v citovaných prípadoch väčšinou šlo o diktátorov a v podstate teda možno aj zločincov, ale aj tak, faktom ostáva, že ich mŕtvym telám bola odmietnutá pietas a tento skutok hanobí ani nie tak mŕtvolu, ako jej przniteľa.

Ale vráťme sa na Slovensko, vráťme sa do Černovej.

Po onej nedeľnejšej streľbe bol v stredu 30. októbra 1907 skupinový pohreb zabitých. Kňaz poverený pohrebom, pán kaplán Oravec, po rokoch spomínal: „Černová bola preplnená vojskom a žandármi. Černovci ma s plačom vítajú a odprevádzajú do ulice, ktorá vedie k cimiteru. Tam stála stodola. V nej pitvali postrieľaných. Tam museli všetkých doniesť.“ Jeden roľník sa kaplánovi posťažoval, že mŕtvych hádžu nahých do truhel. „Hneď som šiel k pánom a prosil, aby mŕtvol dali po pitve riadne obliecť, aby ten ubitý ľud neroztrpčovali ešte i takto. Všetkých potom na moje prosby riadne poobliekali.“

(<https://www.tyzden.sk/casopis/1185/sto-rokov-cernovej/>)

Aj mŕtvemu ľudskému telu patrí dôstojnosť. Vtedajšia vrchnosť kaplánovej prosbe o dôstojné zaobchádzanie s mŕtvami a o ich pochovanie, vyhovela. Odvtedy už prešlo viac ako storočie. Telá černovských obetí odpočívajú v pokoji a o chvíľu sa pôjdeme pomodliť na ich hrob. Nie všetky telá mŕtvych ale odpočívajú v pokoji. A aj o nich je potrebné hovoriť, aj za nich je potrebné zdvihnúť hlas, ako to urobil kaplán Oravec za mŕtvych Černovcov.

Ako môžeme ostať ľahostajní, tváriť sa, že sa nič nedeje a mlčať, keď vidíme, že dnes, 110 rokov po Černovej, sa aj v hlavnom meste našej republiky, v Bratislave, ešte stále točí medzinárodný biznis, ktorí má zjavne dosť organizátorov i záujemcov, biznis zarábajúci na vystavovaní mŕtvych, rozporcovaných a inak preparovaných ľudských tiel. V susedných, a to pritom vraj liberálnejších, Čechách už miestne vrchnosti vyhovelí protestom a požiadavke zdravého rozumu proti tejto neúcte k človeku a do budúcnosti zakázali podobné organizované perverzie. Na Slovensku sa tak doteraz nestalo, ba celkom môžeme očakávať, že aj túto kritiku niekto rozhorčene označí za spiatočnicke klerikálne obmedzovanie slobody prejavu protiviaci sa pokroku a možno aj vedeckému skúmaniu.

Čo by asi na to povedal nám všetkým kaplán Oravec, ktorý pochovával zabitých Černovčanov? Ako by sa asi prihovárал terajším vrchnostiam dnes, keby si pozrel ako je naše hlavné mesto oblepené pozvánkami na výstavu v Inchebe, ako je dnes publikum pozývané prísť sa pozrieť na vystavené, groteskne naaranžované mŕtve telá ľudí?! Neviem čo by povedal, ako by argumentoval. Černovskí mŕtvi majú mená vytesané do kameňa. My identitu ľudí, ktorých telá boli zmenené na putujúce exponáty dodnes nepoznáme, aj keď je všeobecne rozšírené závažné a nevyvrátené podozrenie, že sú to pravdepodobne obeť komunistického režimu, ktorý ich pripravil nielen o slobodu, o život, o vlastné meno ale i o posmrtnú dôstojnosť.

(<https://svet.sme.sk/c/20641988/kanadsky-pravnik-v-inchebe-vystavuju-zavrazdenych-vaznov-svedomia.html?ref=av-left>)

Ale čo tam po tom, lákavý letáček aj na internete ohlasuje: „ľudské telá ako ste ich ešte nevideli. Rodinné vstupné 31 € v pondelok až piatok, 36 € cez víkendy, pre školské kolektívy s viac ako desiatimi deťmi len 8, respektíve 10 € a pedagogický sprievod zdarma“. Mediálnymi partnermi výstavy sú – no dobre – Markíza, teda neviem či aj nejakým priamym prenosom, alebo len tak, z princípu, a keďže taká výstava mŕtvol je iste zábavná, je „very funny“, tak ju podporuje Fun Rádio, ale - čuduj sa svete – dokonca aj Učiteľské noviny. To asi kvôli tej zľave pre pedagogický sprievod. A slovenský konzument si povie: „No nekúpiš to?“ Ta ne?“ Veď kedy bude mať zasa možnosť vidieť zblízka nejakého človeka zoderatého z kože? Akurát, trochu človeka šŕve, že na výstave je zakázané vodiť si tam zvieratá, fajčiť a konzumovať jedlá a nápoje. To sú mi teda obmedzenia – prečo si tam nemôžem urobiť piknik v spoločnosti môjho havinka?!”

Kto má väčšiu vinu na tejto strate citlivosti a súdnosti – ideátor tejto chorej myšlienky, biznismen, ktorý na nej zarába, organizátor výstavy, mediálni podporovatelia, či zvedavý návštevník platiaci lístok na toto, náučne sa tváriace, perverzné divadlo? To nech rozsúdi vševědiaci a spravodlivý Pán Boh, keď už mlčí zdravý rozum aj svetské súdy. Dokedy však budeme tolerovať toto novoveké barbarstvo? Obávam sa, že aj tu platí logika onoho orientálneho predavača na blšiaku, ktorý kritiku, že dokedy tu bude predávať tie šmejdy, trefne odpinpongoval naspäť s už klasickou hláškou: “kým vy kupovať, my pleďovať”.

Nuž ale dobre, nepatrí sa pri dnešnej pietnej slávnosti kritizovať, nebodaj ironizovať, či vyťahovať smutné stránky nášho spôsobu života. V súvislosti s myšlienkou o úcte k človeku, aj o úcte k jeho telu po smrti, máme našťastie aj u nás na Slovensku, aj nejaké pozitívne skúsenosti a správy, o ktorých je tiež dobré vedieť a ktoré je dobré pripomenúť.

Vo februári tohto roku som slávil svätú omšu v malej stredoslovenskej dedinke Nevoľné pri Kremnici, kde pred piatimi rokmi bol postavený prvý pomník s cintorínom pre nenarodené

deti na Slovensku. Nie každý zdravotník alebo rodič totiž vie, že po poslednej právnej úprave z roku 2011 má ktorýkoľvek z rodičov právo požiadať nemocnicu o vydanie potrateného alebo predčasne odňatého ľudského plodu na jeho pochovanie. Nemocnica má povinnosť vydať ho bezodkladne rodičovi alebo ním poverenej pohrebnej službe.

(Zákon č. 131/2010 Z. z. o pohrebníctve (§3 ods. 8 Zákona a §5 ods. 2, písm. f) info: (<https://blog.postoj.sk/12186/rodicia-maju-pravo-pochovat-potratene-dieta>).

A zákon nerozlišuje, či ide o potrat spontánny, alebo o výsledok umelého zákroku.

Pomník v tvare výkričníka v Nevoľnom by mal rozochvieť to, čo malo ostať v ľuďoch nehybné a pripomínať deti, ktoré nedostali šancu stať sa – možno vynikajúcimi - ľuďmi tohto sveta. Pritom tie deti mali také isté právo na život, ako každý z nás. Každý deň sa na Slovensku vykoná okolo 25 umelých potratov – to je o desať viac vyhasených ľudských životov, než bolo pri černovskej streľbe, na obete ktorej si spomíname aj po 110 rokoch. Mŕtvych Černovčanov, ktorí boli podľa našej dnešnej mienky i podľa zdravého rozumu zabití celkom nezmyselne, zbytočne a nevinne si každoročne pripomíname. A to aj napriek tomu, že podľa vtedajších zákonov boli zastrelení opodstatnene a legálne – veď nikto zo žandárov nebol za ich smrť ani súdený, ani odsúdený, práve naopak. Napriek tomuto prístupu vtedajších mocipánov však uhorské úrady dovolili telá zabitých riadne pochovať, hoc aj pod vojenskou kontrolou.

Obete dnešného dekriminalizovaného a zákonmi upraveného zabíjania nenarodených už od roku 2011 tiež môžeme pochovávať, ale musí sa na to vystaviť osobitná žiadosť. Len sa vraj nepatrí diskutovať o dôvode a spôsobe ich smrti... to už by mnohí považovali za náboženský fundamentalizmus či kontroverznú protipotratovú provokáciu, za akú bolo označené aj vizuálne a vraj pohoršujúce zverejnenie výsledkov umelého prerušenia tehotenstva na billboardoch, ktoré sa pred pár rokmi u nás objavili. Ale nie, nebojte sa, dnes tu nechcem zasa začínať úvahu o potratoch, už mi dosť vyčítajú že to stále vyťahujem, že vraj pri každej príležitosti chcem vstupovať niekomu do svedomia. Dnes teda nebudem.

Chcem sa len spoločne, pri tejto pietnej spomienke zamyslieť nad zmyslom pochovávania mŕtvych, nad dôvodom a významom úcty voči telu zabitých, ... či už Černovčanov, Číňanov, alebo iných nevinných, narodených i nenarodených.

Katolícka cirkev učí, že „mŕtve zárodky, či už po umelom, alebo spontánnom potrate je potrebné rešpektovať, ako telesné pozostatky ostatných ľudských bytostí“ (Donum vitae čl.4, 22.2.1987, Kongregácia pre náuku viery) a rovnako aj medzinárodná Deklarácia práv počatého dieťaťa, ktorú Slovenská republika prijala v roku 1999 vyhlasuje, že:

1. „Počaté dieťa má právo na zachovanie ľudskej dôstojnosti aj po smrti.“

2. „Počaté dieťa má právo na dôstojný pohreb.“ (čl.9).

No áno, deklaráciu sme síce prijali, ale na pohreb má doteraz u nás právo len to počaté a nenarodené dieťa, telo ktorého si vyžadajú rodičia. Pretože bez takejto žiadosti u nás doteraz končia telá potratených medzi iným zdravotníckym smetím – predpokladám, že v spaľovni biologického odpadu.

V Taliansku, kde žijem, je umelé prerušenie tehotenstva tiež legalizované. Do 24 hodín od potratu môžu o vydanie tela dieťaťa zomrelého pri spontánnom potrate, ale aj pri umelom prerušení tehotenstva, žiadať rodičia, po uplynutí tejto doby tak môžu urobiť – s cieľom

pochovania - aj iné osoby. Postupne tu v posledných rokoch vznikajú laické občianske združenia, ktoré sa venujú tejto charitatívnej a pietnej činnosti a podpisujú kontrakty s nemocnicami, na základe ktorých preberajú a organizujú dôstojné pochovávanie ľudských plodov zomrelých pri spontánnom potrate, alebo zabitých pri umelom prerušení tehotenstva. Táto ich činnosť nie je žiadna katolícka fundamentalistická provokácia, je to jednoducho skutok milosrdenstva, to je pietas.

Je zaujímavé, že v jednom z najlaickejších regiónov Talianska, akým je Lombardia s hlavným mestom Milánom, regionálne zákony dokonca aj v prípade umelého prerušenia tehotenstva prikazujú zdravotníckym zariadeniam ponúknuť rodičom možnosť pochovania tohto, ako to nazývajú tzv. „dôsledku počatia“. Ak rodičia nemajú záujem, čo väčšinou v prípade umelého potratu vykonaného na ich žiadosť ani nemajú, veď im išlo o to, aby sa toho zbavili, tak nemocnica má povinnosť zabezpečiť pochovanie toho dôsledku počatia v spolupráci s obecným úradom a správou cintorínov.

V Lombardii teda ľudským plodom zomrelým v akomkoľvek štádiu vývoja, či už prirodzenou smrťou, alebo aj keď boli podľa zákonných noriem usmrtené pri umelom prerušení tehotenstva, nech by to už bolo v ktoromkoľvek týždni, je implicitne priznaná dôstojnosť prislúchajúca zomrelému človeku a z nej vyplývajúca povinnosť riadneho pochovania na špeciálne na to vyhradených a označených miestach na verejných cintorínoch. K tomuto zákonu sa pozitívne vyjadrila aj poslankyňa pani Oriani: „Začínali sme procedúru, ktorá je jasná, a nie je v protirečení so zákonom č. 194, ktorý upravuje dobrovoľné prerušenie tehotenstva a s ktorým úplne súhlasím“.

Je to – ak chcete - síce trocha schizofrenické, Pilátovské vyjadrenie, ale právne konzekventné a logické: jeden zákon ustanovuje, za akých podmienok ťa môžem zabiť, teda aby som sa vyjadroval politicky korektne kedy môžem umelo prerušiť tvoj život, a ďalší zákon mi ale ukladá povinnosť riadne ťa pochovať. Aj Pilát povedal: je nevinný, dám ho zbičovať a keďže veľmi naliehate tak ho dám aj ukrižovať a potom vám telo vydám na dôstojné pochovanie.

Je zaujímavé, že aj v politicky rozhádanom a názorovo a ideologicky mnohoprúdovom talianskom regióne ako je Lombardia bol tento zákon prijatý jednomyseľne. Predkladateľ zákona Pietro Macconi to zdôvodnil: „Dávame dôstojnosť prislúchajúcu osobe aj tomu, čo je ľudským pozostatkom a nie akýmisi zbytkami po operačnom zákroku: V duchu tohto regionálneho zákona sa počatý považuje za člena rodiny a teda, z toho vyplýva, že potratené dieťa sa považuje za osobu.“

(http://www.parrocchie.it/correggio/ascensione/seppellimento_feti_abortiti.htm)

Na Slovensku radi hovoríme o potrebe nasledovania najmodernejších európskych trendov aj v legislatíve. Možno by stálo za to, nasledovať aj naozaj progresívne trendy, zhodnocujúce ľudskú dôstojnosť. Možno aj podobnou zákonnou úpravou nariaďujúcou pochovávať všetkých mŕtvych a zabitých, nech už prišli o život akokoľvek.

Žiaľ, niekedy sa zdá, akoby naša inšpirácia Európou sa mala obmedzovať len na nasledovanie legislatívneho aktivizmu niektorých vlád a mimovládnych, nadnárodných inštitúcií, v opačnom smere, teda tých a takých, ktoré sa za každú cenu snažia podsunúť či vnútiť svojim občanom i občanom iných krajín svoje povedzme že „revolučné“ predstavy o tzv. nových ľudských právach, obracajúc pritom neraz naruby termíny, pojmy a inštitúty, ako je rodina, manželstvo, muž, žena, život, smrť, termíny, pojmy a inštitúty, ktoré majú univerzálnu

hodnotu, ktoré tvorili a tvoria piliere a identifikačné body našej spoločnej európskej ale i všeľudskej histórie a kultúry.

Pred 110 rokmi tu v Černovej, na našom milom Slovensku, miestne vrchnosti boli presvedčené, že vedia lepšie, ako prostí dedinčania, čo treba robiť, čo je správne. Povedali si, že nebudú brať do úvahy, prosby, vôľu a nakoniec i protesty nevzdelaných sedliakov, ale, že svoje rozhodnutie presadia ... a hotovo. Čo ostane nakoniec prostému ľudu, ako to prijať a podriaďiť sa? Poriadok sa zabezpečí žandárstvom. Vieme, ako táto predstava nakoniec dopadla. Rozbehnutý koč musel zastať pred davom. Kone mali viac rozumu ako kočiš. Ľudia bránili svoj kostol – svoj chrám – a všetko to, čo pre nich predstavoval. Miesto, ktoré si vybudovali, aby sa v ňom cítili slobodní a rovní pred Božou tvárou, rešpektovaní vo svojej ľudskej a kresťanskej dôstojnosti.

Osvietení páni pred 110 rokmi boli presvedčení, že musia ukázať, že aj chrám bude podriadený ich autorite. Potom už nasledovalo šľahanie bičom – k tomu sa v mene vrchnosti podujal dokonca miestny človek, ktorý, aby sa zapáčil šéfstvu, tak nedbal ťať korbáčom po hlavách svojich rodákov a spoluobčanov. „Napred! Napred!“ ... pokrok sa nesmie zastaviť, treba ísť napred. Ale čo bude ďalej ...? Keď ľudia neposlúchnu, potom už môže nasledovať len ďalší príkaz „Strieľať!“

Nechcem pôsobiť dramaticky, či poplašne, ale v tomto černovskom príbehu nerešpektovania vôle a svedomia jednoduchých ľudí, občanov, vidím nebezpečnú analógiu s tendenciami šíriacimi sa v dnešnej modernej spoločenskej situácii, zvlášť v oblasti duchovných hodnôt.

Žijem totiž na Západe, a keď tam niekedy poviem, že som zo Slovenska, tak občas počujem také mudrovanie: „Aha, ty si z tej zaostalej krajiny kde ešte furt nemáte ani registrované partnerstvá, kde ste si dali dokonca do ústavy, že manželstvo je zväzok jedného muža a jednej ženy, kde sa ešte nedá na úrade administratívnym vyhlásením dohodnúť, či sa dnes cítiš ako muž, alebo ako žena a úradník ešte u vás nestojí pohotovo s perom v ruke, aby prepisoval tvoje dokumenty podľa tvojho momentálneho pocitu, kde ešte nemáte ani jednu mešitu, u vás ešte stále rodičia majú právo požadovať vyučovanie náboženskej výchovy pre svoje deti v školách, si z krajiny kde ešte máte stále záchody delené na mužské a ženské a nie spoločné, ako to navrhuje nemecká strana zelených, alebo trojkatégoriové ako v anglicku - men, woman a others, muži, ženy a iní.

(https://zpravy.idnes.cz/spolecne-zachody-berlin-zeleni-dm3-/zahranicni.aspx?c=A170106_185039_zahranicni_aba)

No, ... no proste, hrozná zaostalosť, ... ale to nič, to sa všetko zakrátko zmení, vy jedni zadubenci, vy jedni primitívni východoeuropania, veď my vás už preškolíme, my vám ukážeme... Budete nám tu vari všetci pobehovať s hrkotajúcimi ružencami po hraniciach, ako Poliaci?! Keď sú vám dobré naše peniaze, tak vás naučíme aj nové poriadky.“

A tak už kdesi tam, kde robia múdre rozhodnutia o nás bez nás, už priahajú kone, už sa vypravuje koč, s novými pánmi slúžnymi, ale aj s nejakými lokálnymi snaživcami, či lokajmi, ktorí si už chystajú bič na hlavy svojich spoluobčanov. Legislatíva už nabíja zásobníky ostrým strelivom – veď o chvíľu sa už bude považovať za prejav extrémizmu aj odlišný názor na nejakú nevedeckú teóriu, napríklad tzv. genderu, a dá sa čakať, že skôr či neskôr budeme mať opletačky so zákonom ak nebudeme dostatočne ochotne a s plnou vážnosťou a

nadšením nazývať bradatého speváka, pána Tomáša Neuwirtha, víťaza ceny Eurovízie, milostivou slečnou.

Pred 110 rokmi 15 Černovčania zomreli pretože boli presvedčení, že majú právo brániť si niečo, čo s veľkou námahou vybudovali vlastnými rukami a umom, niečo, čomu prikladali duchovnú hodnotu, niečo v čo verili.

Z ohľadu čisto racionálneho a racionalistického by im niekto múdry mohol povedať – a čo na tom, kto pokropí múry nejakej budovy, čo vám na tom tak záležalo?! Vari to nie je jedno? Rovnako ako dnes by sa nás niekto pýtal – a čo vám tak záleží na všetkých tých veciach o ktorých to tu stále točíte, - čo tu stále podrývavate rečami o nejakých ľudských hodnotách a dôstojnosti, o civilizačných, kultúrnych a duchovných pilieroch opierajúcich sa o kresťanskú víziu človeka, čo nenecháte každého nech si robí čo chce? Nie je to jedno?!

Nie, nie je to jedno! Nám to nie je jedno! Jedno je len koleso na fúriku. Černovčania chápali zmysel svojho chrámu, ako niečo posvätné. Chránili ho svojimi telami. Niečo, čo je posvätné, má byť ochraňované tým, čo je tiež posvätné. Tak ako je posvätný chrám z kameňa, rovnako, ba ešte viac, je posvätný aj chrám Ducha Svätého, ľudské telo, človek, jeho život, od počatia apo prirodzenú smrť, jeho základné identifikačné antropologické krirériá a hodnoty. A istým spôsobom má rovnako posvätnú cenu aj stavba tých civilizačných hodnôt, ktoré vyplývajú z vízie posvätnnej dôstojnosti človeka, jeho života, jeho vzťahov, jeho počatia, smrti, ba i miesta pochovania jeho tela.

Ľudské telo vzal na seba Boh pri vtelení, Slovo sa stalo telom a prebývalo medzi nami. Ľudské telo bolo učené hodným stať sa miestom zjavenia Boha ľudstvu. O chvíľu, v najposvätejšom momente liturgie budeme počuť slová: Toto je moje telo, toto je moja krv, ktorý sa vylieva za vás i za všetkých ...toto robte na moju pamiatku... A toto v tejto chvíli robíme.

Pri spomienke na preliatu krv nevinných Černovčanov, zverujeme do Božieho milosrdenstva ich samých, ako aj všetky ostatné nevinné obete krviprelievania kdekoľvek a kedykoľvek na svete. Do Božieho spravodlivého milosrdenstva odporúčame našich zosnulých, ktorých si v nastávajúcom týždni budeme pripomínať návštevou pri ich hroboch, ako aj tých, ktorí nemali to šťastie, alebo ktorým bolo uprené právo mať vlastný hrob, pri ktorom by niekto mohol zastať v tichej modlitbe a spomienke.

Odpočinutie večné daj, Pane, všetkým zosnulým, nech im Tvoje večné svetlo svieti, nech odpočívajú v pokoji! Amen.

(TK KBS, jt, mk, 20171029001)